

1915, 29 listopada, Stowygrosz - Rozkaz do żołnierzy I Brygady Legionów Polskich.

Komenda I Brygady Legionów Polskich
Nr 1058

Po półtoramiesięcznej rozłące oddział, któremu mam zaszczyt przewodzić, złączył się się znowu. Czułem, jak radośnie biło Wam wszystkim serce, widziałem, jak weselem błyszczały oczy, gdy jedni usłyszeli dźwięki muzyki nadciągających pułków, drudzy spieszyli, by ujrzeć znajome twarze starych towarzyszy broni.

Znowuśmy razem, silni łącznością, mocni wspólną pracą w przyjacielskim, serdecznym kole robiona! Nie mamy potrzeby drzeć o los i sławę podzielonych części, wiemy, że w naszym zespolonym i zgranym gronie zniesiemy największe ciężary.

Żołnierze, spomiędzy części [I] Brygady, najcięższe zadanie spadło na tę połowę, która nie była pod moją komendą. Ciężkie boje, trudne warunki moralne i fizyczne — wszystko zawisło nad głowami dzielnych żołnierzy, by ich złamać. Ciężko mi było myśleć, że te trudy, te walki zewnętrzne odbywają się beze mnie, że w niczym pomóc im nie mogę, nie jestem w stanie dzielić z nimi ich trwóg i obaw, ich pracy i bulów. Wrócili zdziesiątkowani, lecz z tym samym znamieniem żołnierzy pierwszej Brygady, co znają śmierć i rany, lecz nie wiedzą, co jest bezsława, co jak przysłowiona stara gwardia umorzyć mogą — lecz się nie poddają. W imieniu sprawy, której służymy, dziękuję im za to!

Specjalnie dziękuję podpułkownikowi [Edwardowi] Rydzowi, któremu wypadło w najcięższych warunkach prowadzić [I] Brygadę, za siłę woli i hart wykazany w tych chwilach, za sławę, którą okrył nas wzięciem Jabłonki i Kukli.

Żołnierze! Niejedna nas jeszcze czeka ciężka przeprawa, niejedną jeszcze trudną walkę przebyć musimy. Jestem przekonany, że złączeni i silni naszą jednością wyjdziemy z nich zawsze godni naszej sławnej przeszłości.

Rozkaz przeczytać w kompaniach, szwadronach, bateriach i instytucjach podwładnego mi oddziału.

J[ózef] Piłsudski

Stowygrosz, dnia 29 listopada 1915 r.

Za zgodność:

Nałęcz, p[od]por[ucznik]¹.

Odpis, maszynopis.

AAN, Oddział VI, Archiwum K. Świtalskiego, sygn. 9, k. 160. Odpis Kazimierza Świtalskiego z oryginału. Oryginał listu przechowywany do 1939 r. w Archiwum Instytutu Józefa Piłsudskiego w Warszawie. W prawym górnym rogu pieczęć inwentarzowa Instytutu Józefa Piłsudskiego w Warszawie z opisem archiwalnym: "Archiwum / Dział I A / No 98". Oryginału nie znaleziono.

¹ Andrzej Nałęcz-Korzeniowski — wówczas szef kancelarii I Brygady.